

Årsmelding 2014

Stiftelsen Kirkelig Ressurssenter
mot vold og seksuelle overgrep

adam
samtaletilbud til menn

1. INNLEDNING

Vi har i 2014 fulgt opp ambisjonen om å styrke et «for alle» og «sammen med andre» i hvordan tverrfaglig stab ved Kirkelig Ressurssenter profilerer og organiserer virksomhetens ulike arbeidsområder. Arbeid med å synliggjøre hva Kirkelig Ressurssenter er og hvem som er i målgruppen er intensivert. Samarbeid og kontakt med aktuelle og relevante virksomheter og institusjoner vokser etter målrettede tiltak. Dette er i tråd med gjeldende virksomhetsbeskrivelse som knytter virksomhetens innsats til 4 ulike tiltak: Bearbeidende tiltak, forebyggende tiltak, håndterende tiltak og nettverksbyggende tiltak. Fagutvikling og formidling er gjennomgående prosesser i alle de 4 tiltakene.

I 2014 har Kirkelig Ressurssenter videreført et overordnet fokus på å nå bredt ut som et diakonalt kompetansested til de frikirkelige miljøene i Norge og til bredden innen Den norske kirke. Virksomheten har i 2014 hatt en stabil rammebevilgning. Det er fremdeles spenninger knyttet til hvilke konsekvenser ny kirkeordning får for Ressurssenterets økonomi. Det var svært gledelig at Kirkerådet på sitt møte senhøstes gjorde vedtak om å opprettholde 2014-nivået for rammebevilgningen i 2015. Samtidig bad Kirkerådet om å få en gjennomgang av Ressurssenterets økonomi særlig med tanke på tildelingen fra Opplysningsvesenets fond.

1.1. En langtidsplan som har gitt føringer for satsinger og prioriteringer

Staben har i 2014 arbeidet med de fleste av målområdene i vedtatt langtidsplan 2013 – 2015.

Målområde «SAMMEN og PÅ TVERS av de kristne kirkesamfunn og kirkelige miljøer i Norge». Staben har i samarbeid med Norges Kristne råd driftet det kirkelige nettverket Sammen mot overgrep. Nettverket ble etablert på et møte i Kirkens Hus 10.januar 2014. Tilstede var 45 representanter fra 11 kirkesamfunn og 13 andre organisasjoner og institusjoner i tillegg til administrasjonene i Norges Kristne Råd og Kirkelig Ressurssenter. I 2014 har det vært 2 breddemøtepunkter i nettverket:

Fagdage med 50 deltakere, med «Trygge rom i møte med barn og unge» som tema. På fagdagen ble det invitert til deltakelse i en nettverksgruppe som skal arbeide med retningslinjer og policydokumenter for kirkelig barne- og ungdomsarbeid. Til sammen 10 personer fra ulike kirkesamfunn og kristne organisasjoner meldte seg til å være med i nettverksgruppen som legger frem sitt arbeid på fagdagen i 2015.

Det andre breddemøtepunktet i nettverket er Novemberkonferansen (NoKo) som planlegges og gjennomføres i samarbeid med Institutt for sjelesorg og Prestetjenesten ved Lovisenberg Diakonale sykehus. Den årlige konferansen setter et overgrepsrelatert tema på dagsorden i en praksisnær kontekst og samler bredt blant fagpersoner og tilsatte i kirkelig og diakonal tjeneste. I 2014 var det 150 deltakere.

Som et ledd i å nå bredt ut, turnerte tverrfaglig stab sommeren 2014 på kirkelige festivaler og stevner. Ved følgende arrangement var vi til stede 1-2 dager med en stand: KRIKAction, TT(Norges KFUK-KFUM), Skjærgårds Music and Mission, NMS Generalforsamling, Oase og TenOase, Visjon (Den evangelisk lutherske frikirke). Blink (Det norske Baptistsamfunn), SåFest (Subchurch og Kraftverket), Ungdommens landsmøte (Misjonssambandet og

Indremisjonsforbundet), Landsleir KFUK-KFUM-speiderne, Skjærgårdssang. Gjennom året har vi forøvrig hatt stand på følgende arrangement: Diakonens dag for Den norske kirke, Fagdag MF, Ungdommens kirkemøte for Den norske kirke, Diakonikonferanse i Bjørgvin bispedømme, Trosopplæringskonferansen for Den norske kirke, Stiftsdager i Agder og Telemark bispedømme, Folkemøte i Nord - Odal i forbindelse med bispevisitas.

Målområde «*Nasjonal BREDDESatsing: Bearbeidende tiltak til utsatte i deres lokale setting*». I 2014 har staben deltatt i planlegging og gjennomføring av «Messe for verdighet» i følgende domkirkebyer: Trondheim, Stavanger, Bergen, Oslo, Kristiansand og Hamar. I flere av byene har staben deltatt i planlegging og gjennomføring av et fagseminar gjennomført samme dag som gudstjenesten. De øvrige samarbeidspartene i tillegg til domprost/Domkirkens menighet er samtlige steder: Senter mot seksuelle overgrep og Kirkens Bymisjon. Enkelte steder er Redd Barna, Fontenehuset og Krisesenter med i samarbeidet. I Trondheim ble det i 2014 startet planlegging av et regionalt gruppetilbud i kirkelig regi.

Gudstjenester og fagseminar - antall til stede:

Trondheim: 90 på gudstjeneste og 45 på fagseminar. Stavanger: 70 på gudstjeneste. Bergen: 90 på gudstjeneste og 80 på fagseminar. Oslo: 100 på gudstjeneste og 80 på fagseminar. Kristiansand: 75 på gudstjeneste og Hamar: 25 på gudstjeneste
Tverrfaglig stab har vært til stede på gjennomsnittlig 3 planleggings/evalueringsmøter knyttet til hver domkirkeby.

Målområde «*MANNLIGHET og UTSATTHET*». Det er fremdeles høy terskel for gutter og menn å formidle seg om sin overgrepserfaring og det trengs kunnskap om og forståelse for at også gutter og menn er offer for seksualisert vold. I 2014 gjennomførte vi en ADAMkampanje som setter søkelys på mannlighet og utsatthet og som henvender seg til kirkesamfunnene og organisasjoner innen Den norske kirke. ADAMkampanjen består av postkort med 4 ambassadører som setter overgrep mot gutter og menn på dagsorden. Egil Svartdahl, Per Arne Dahl, Stian Aarebrot og Jan Christian Kielland ga ansikt og stemme til temaet, og brukte sine arenaer til å være ambassadører for ADAM-satsningen. Ressurssenteret hadde en mobil stand som ble tatt med på et bredt utvalg sommerstevner og andre arenaer gjennom hele 2014. Adam postkortene ble delt ut fra standen. I tillegg ble materiellet synliggjort på KRS sine nettsider og Facebook-sider, og delt av de nevnte frontfigurene i deres sammenhenger. Vi hadde også fire innrykk i avisen Dagen (deriblant i jubileumsopplaget) i november/desember, samt to helsides innrykk i Vårt Land i november/desember. ADAM-kampanjen lå også på Dagens nettsider som banner i uke 48. Postkortene ble videre distribuert på prostemøter, novemberkonferansen, kurs og foredrag, «Messe for verdighet», trosopplæringskonferansen og gjennom studentprester. Totalt har vi distribuert i overkant av 6000 kort.

Målområde «*OPPVEKST og SÅRBARHET*». I virksomhetens arbeid med trosopplæring i 2014 har staben hatt en rådgiver med et særlig ansvar for fag- og metodeutvikling i trosopplæring – en videreføring av virksomhetens arbeid med trosopplæring. Gjennom trosopplæringsprosjektet Sunt og sant, har vi et fokus på konfirmasjonstiden. Ressurssenteret har inngått et formelt samarbeid med Blå Kors Norge om prosjektet, som nå heter Sunt og sant – samtaleopplegg for ungdom om rus og om seksualitet. En egen nettside - suntogsant.no - ble lansert på trosopplæringskonferansen 2014 i tilknytning til et fulltregnet seminar om

temaet. «Sunt og sant» skal gi kirkelige ansatte og frivillige kunnskapsbasert og praktisk hjelp til relevant formidling om seksualitet og rus i undervisningen. Materiellet består av øvelser og filmer med samtaleopplegg som skal sette i gang refleksjon hos ungdom. Gjennom det gode samarbeidet med Blå Kors forsøker vi å nå bredt ut med dette materialet til kirkesamfunn og kristne organisasjoner.

Målområde «*FORSKNING og UTVIKLING*». I 2014 utarbeidet en av stabens fagpersoner et forskningsprosjekt som innbefatter et studium av religiøs mestring av traumer etter seksuelle overgrep med særlig vekt på bearbeidende tiltak ved Kirkelig Ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep. Det er søkt flere utdanningssteder i håp om midler til gjennomføring av et Phdprogram.

1.2 Årsplan 2014

Med bakgrunn i langtidsplanen for perioden 2013-2015 er det utarbeidet en årsplan for 2014. Denne er detaljert og forplikter seg på de målområder og konkretiseringer som langtidsplanen gir. Revidert budsjett for 2014 og valg/prioriteringer er tatt etter drøftelser i tverrfaglig stab og ved kontinuerlig orientering til styret om den daglige drift. Den følgende rapportering beskriver aktiviteten som har funnet sted i 2014 innenfor de 4 tiltakene som er nevnt innledningsvis.

1. Bearbeidende tiltak. 2. Forebyggende tiltak. 3. Håndterende tiltak. 4. Nettverksbyggende tiltak. Fagutvikling og formidling er gjennomgående prosesser i alle 4 tiltakene i den konkrete utforming.

2 VIRKSOMHETSOMRÅDER

2.1 Bearbeidende tiltak

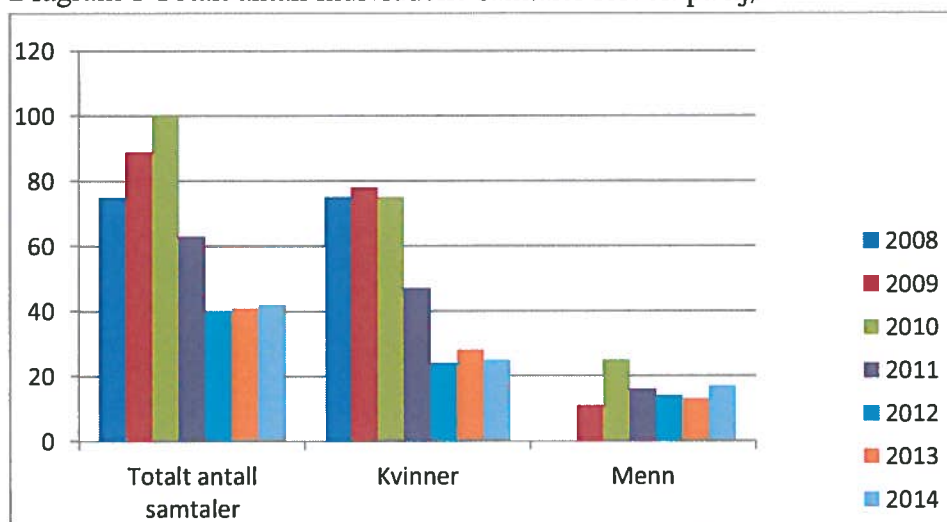
Det legges til rette for bearbeidning av overgrep- og krenkelseserfaringer, i form av sjelesorg, støttesamtaler, forkynnelse, liturgiske handlinger og diakonale tilbud. Tilbudene kan benyttes individuelt, i gruppe, for begge kjønn og kjønnsdelt:

- Helligtrekongersfest. 14 bruker deltok sammen med stab og frivillige.
- Middag/kveldsbønn. Måltidsfelleskap med påfølgende gudstjenestefelleskap. 8 ganger med 5-9 brukere pr. gang.
- Brukermøter. Et brukermøte i hvert semester i tilknytning til middag/kveldsbønn.
- Temalunsj med middagsbønn Middagsbønn etterfulgt av måltidsfelleskap og en ledet samtale om et bestemt tema. 7 ganger med 4 - 6 brukere pr. gang. Temalunsj i juni som Pilegrimsvandring i Gamlebyen og i september som Pilegrimsvandring i Maridalen.
- Tekstverksted. Som en forberedelse til kveldsbønn og gudstjenester. 7 ganger med 2-4 deltakere pr. gang.
- Kurshelg for utsatte menn er et årlig tilbud med fokus på fellesskap, utveksling og møte mellom menn som har sammenfallende erfaringer. Samarbeid med Senter for Seksuelt Misbrukte Menn. 17 deltakere.

- Støttesamtaler i form av individuelle samtaler over en kortere periode. Målet er å bidra med faglig innsikt til støtte for den enkeltes prosess.
- Bistandssamtaler individuelt samtaletilbud om overgrepserfaring med tanke på mulighet av å melde sak til en ansvarlig kirkelig instans.
- Regional satsing «Messe for verdighet» i Trondheim, Stavanger, Bergen, Oslo, Hamar og Kristiansand

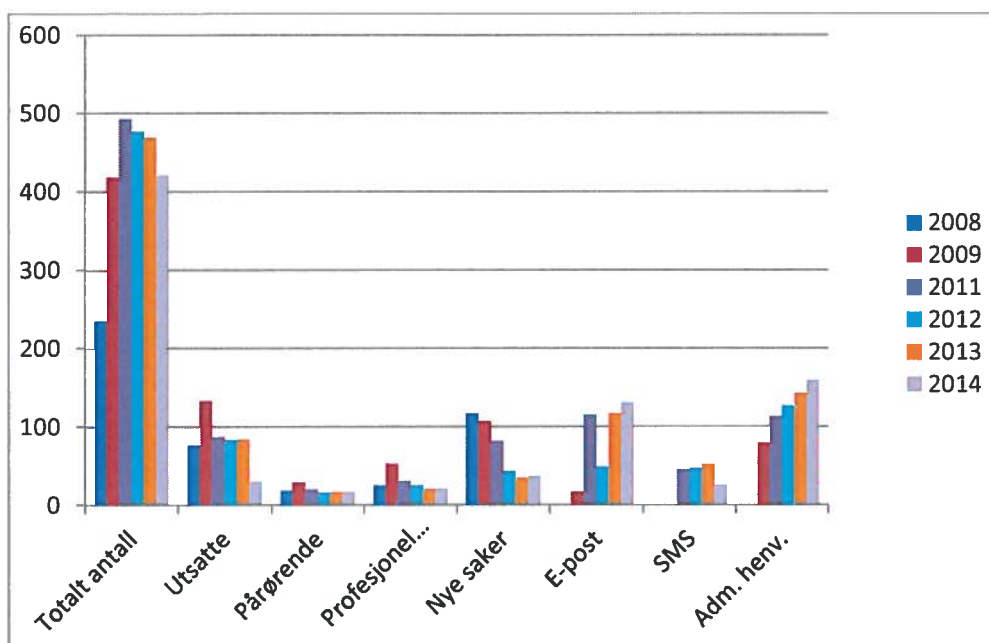
Illustrasjon:

Diagram 1 Totalt antall individuelle samtaler fordelt på kjønn

Henvendelser på telefon, SMS og e-post. Telefonhenvendelsene kommer i stor grad fra kvinner, men det er en økning i antall telefonhenvendelser fra menn. Samtalene rekrutterer til individuelt samtaletilbud. I tillegg omfatter henvendelsene veiledning i konkrete saker i forhold til egen bearbeiding og håndtering. For pårørende og profesjonelle gjelder henvendelsen i stor grad håndtering av en konkret sak eller situasjon.

Diagram 2 Henvendelser på telefon, SMS og e-post. Mangler tall fra 2010

2.2 Forebyggende tiltak

Gjennom fagutvikling og formidling av kunnskap bidrar Kirkelig Ressurssenter til forebygging av seksuelle overgrep og krenkelser. I tillegg til å øke kompetansen for å avdekke risikosituasjoner for menneskers sårbarhet, bidrar vi til større åpenhet om overgrep, som forhåpentligvis bidrar til en reduksjon. Fagkunnskapen vi formidler bidrar også til økt kompetanse i å avdekke risikosituasjoner for menneskers sårbarhet og til utrustning i møte med konkrete situasjoner der overgrep har skjedd. «Trygge rom» og «Sunt og Sant om seksualitet» er konsept og temakrets for ulike fagdager, kurs, seminarer med mer, og gis etter forespørsel.

Kurs avholdt i 2014

Kurs i Manglerud menighet; Grenser som skaper, - **20** deltakere
 Kurs for unge frivillige ledere, Bekkelaget menighet, Trygge rom, - **20** deltakere
 Kurs for ungdomsledere på Gjøvik, Grenser som skaper / Sunt & Sant - **30** deltakere
 Kurs for frivillige unge ledere, Nordstrand menighet, Sunt & Sant - **25** deltakere
 Kurs i Østre og Nordre Aker prosti, Trygge rom - **10** deltakere
 Kurs i Tromsø Domprosti, Trygge rom - **20** deltakere
 Fagdag for diakoner i Hamar bispedømme, Trygge rom - **12** deltakere
 Videreutdanning for religiøse ledere, TF - **15** deltakere
 Undervisning, master i diakoni, Diakonhjemmet - **8** deltakere
 Undervisning, Flerkulturell konferanse - **60** deltakere
 Fagdag på MF – studenter og ansatte Oslo bispedømme, Trygge rom - **80** deltakere
 Nettverkssamling, Sammen mot overgrep, Trygge rom - **50** deltakere
 Inspirasjonssamling for Ressursspersoner i Sør- Hålogaland bispedømme - **15** deltakere
 Veien til prestedtjenesten, region øst - **18** deltakere
 Undervisning konfirmantleir Nordstrand menighet **75** deltakere
 TT/KFUK-KFUM, Gjøvik - sofasamtale om seksualitet **40** til stede
 Kursopplegg knyttet til stands sommer 2014, møte med unge frivillige sjelesørgere, KRIK - **32** deltakere. – Skjærgårds Music and Mission - **25** deltakere. Landsleir KM-speider **8** deltakere. Fagsamling trosopplærere i Hamar bispedømme: Trygge rom - **50** deltakere

Temakveld i Bekkelaget menighet Trygge rom - **15** deltakere
 Trosopplæringskonferansen, Sunt & Sant seminar - **200** deltakere
 Hekta / konfirmantleirarbeid, Sunt & Sant/Grenser som skaper - **80** deltakere
 Kurs – samarbeid med IKO, Nordre Jarlsberg prosti Trygge rom - **8** deltakere
 Novemberkonferansen, NoKo 2014 - Skapt til kropp og grenser - **150** deltakere

Diagram 3: Kursdeltakere

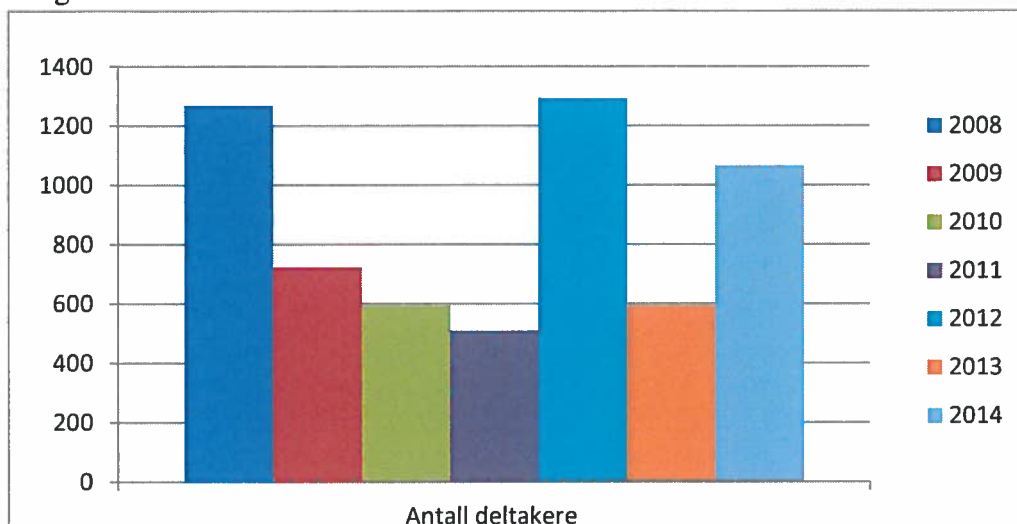
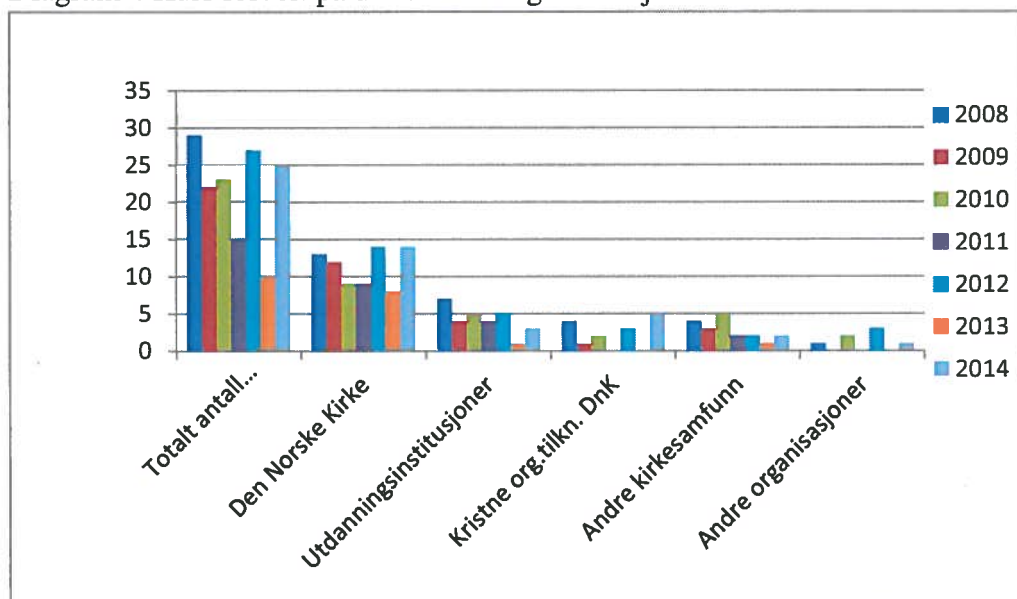

Diagram 4 Kurs fordelt på ulike kirker og institusjoner

Bøker – viktige på hver sin måte.

Siden 2012 har journalist og forfatter Gunnar Ringheim samarbeidet med Kirkelig Ressurssenter om en dokumentarbok som omhandler håndtering av overgrepssaker i kirkelige miljøer, kalt «Det som ikke skulle skje». Boken setter søkelys på enkeltmenneskers erfaring av overgrep i en kirkelig sammenheng. Forfatteren har i samarbeid med 12 kvinner og menn nedtegnet de personlige fortellingene og intervjuet ressurspersoner og representanter for kirkelig lederskap som har stått sentralt i håndtering av overgrepssaker innenfor kirker og

kristelige organisasjonene. På NoKo 2014, samarbeidet vi med Gyldendal forlag om en prelansering av boken. Flere av de 12 fortellerne var med på NoKo og formidlet sine grunner til å være med i boken. Alle NoKo deltakerne fikk et eksemplar av boka, med sperrefrist til januar 2015 da boken ble lansert med et debattmøte på Litteraturhuset i Oslo.

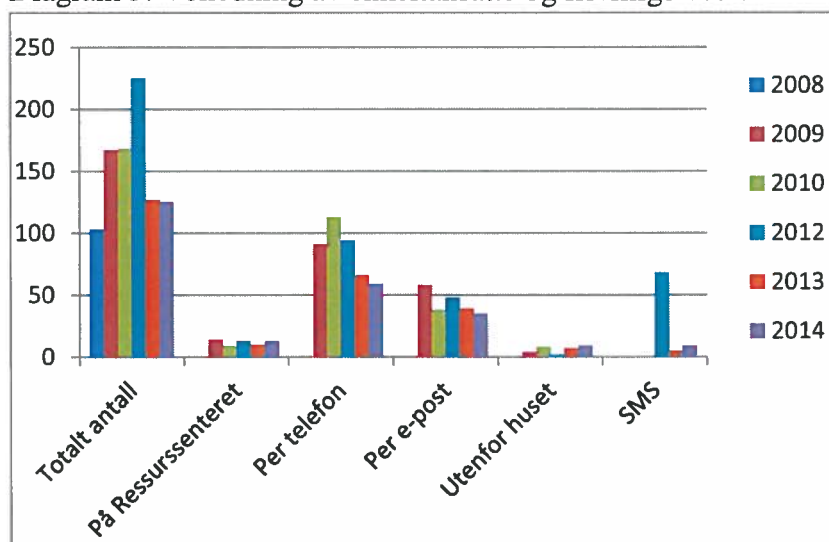
«Trygge rom - Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge», er i 2014 distribuert ut til alle bispedømmere og til prost og 1 kirkeverge i hvert prosti. Boka er grunnlag for flere fagdager lokalt og regionalt. Ved utgangen av 2014 er det solgt 692 eksemplarer av et opplag på 1000.

Ressurs- og metodeboken «Grenser som skaper», utgitt i 2010 i et opplag på 1000, er ved årsslutt 2014 utsolgt fra IKO-forlaget. Metod delen i boka er tilgjengelig i Kirkerådets Ressursbank for trosopplæring.

2.3 Håndterende tiltak

Staben ved Kirkelig Ressurscenter tilbyr rådgivning i konkrete situasjoner der ansatte eller frivillige møter mennesker som er rammet av overgrep. Vi tilbyr også bistand i håndteringen av overgrepssaker i kirkelig sammenheng, herunder veiledning/ledsagelse/støtte til enkeltmennesker, rådgivning til den kirkelige sammenheng i håndteringsprosesser og evaluering etter at en håndteringsprosess er avsluttet. Det gis også veiledning og rådgivning knyttet til kirkesamfunnenes og virksomhetenes planarbeid /utarbeidelse av retningslinjer/ utredninger. Staben har gjennom året utarbeidet en mal for utarbeidning av beredskaps- og håndteringsplaner.

Diagram 5: Veiledning av enkeltansatte og frivillige ved ulike kontaktpunkt

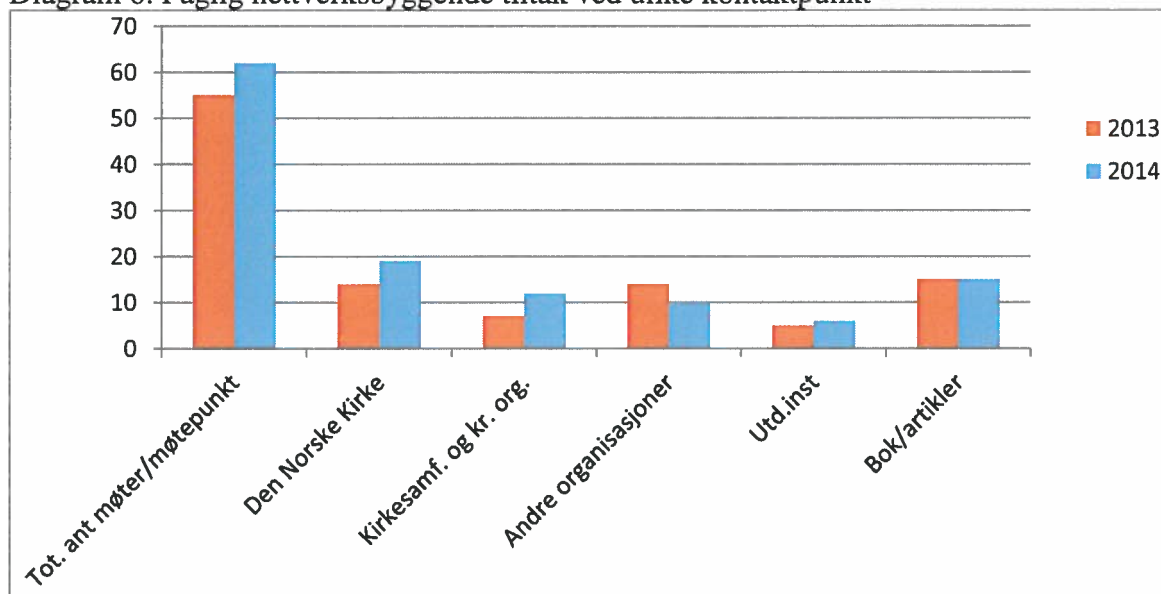

Faglig nettverksbyggende tiltak

- Novemberkonferansen, med tema «Skapt til kropp og grenser» arrangert i samarbeid med Institutt for sjelesorg og prestetjenesten ved Lovisenberg diakonale sykehus
- Planleggingsmøter for NoKo 5 møter
- Fagdag for kontaktpersonnettverket 1 møte

- Møter i Samarbeidsrådet for overgrepfeltet i Den norske kirke **1 møte**
- Prostemøte i den norske kirke: Bjørgvin bispedømme **1 møte**
- Møte med Landsstyret i Kirkevergelaget **1 møte**
- Møte med SBU – samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner i Den norske kirke **1 møte**
- Møte med ledersamlingen (ledere for landets støttesentre), Fellesstiftelsen for seksuelle overgrep (FMSO) **1 møte**
- Samarbeid med støttesentrene om planlegging og gjennomføring av en årlig nasjonal mannshelg, **4 møter**
- Møte i «Sunt og Sant» referansegruppe **3 møter**
- Diverse møter i regi av Rød knapp kampanjen, herunder utdeling av til sammen 250 rød knapp-pins til ulike kirkelige aktører. Solveig Fiske, med Solveig Nielsen som vara i styringsgruppen.
- Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med handlingsplan 2014-2017 om vold i nære relasjoner **1 møte**
- Høgskolen Diakonova, ressursgruppe om kirkens ansvar, vold mot barn. **3 møter**
- Møter for boka, «Det som ikke skulle skje», jevnlig møter og kontakt med bidragsyterne og forfatteren gjennom året **15 møter**
- Møter med IKO om «Sunt og sant» **2 møter**
- Møter nettverksgruppen i Det kirkelig nettverket, Sammen mot overgrep, **3 møter**
- Samarbeidsmøter med Institutt for sjelesorg, **2 møter**
- Kirkelederkonferanse, Norge - Great Lakes regionen i Afrika **3 dager**
- Besøk fra Island – kirke og utdanning **1 møte**
- Møte med PKU-studenter ved Lovisenberg diakonale sykehus **1 møte**
- Møte med nettkirken og Kirkens SOS om nettjenester **1 møte**
- Møte med studentprest og høgskoledirektør v/Lovisenberg diakonale høgskole **1 møte**
- Arbeidsgruppe for håndteringskompetanse, **3 møter**
- Møter i likestillingsutvalget i Den norske kirke, **5 møter**

Diagram 6: Faglig nettverksbyggende tiltak ved ulike kontaktpunkt

2.4 Informasjonsarbeid

Ressurssenterets hjemmeside inneholder nyheter, aktuell informasjon og ressurser til bruk i overgrepfeltet. Også Ressurssenterets Facebookside brukes jevnlig for invitasjon og informasjon om aktuelle hendelser og tiltak.

En mobil stand med døpefont og «Minn meg på min verdighet» perler, samt info om Kirkelig Ressurssenter ble tatt med på sommerstevner og på andre arenaer vi har vært til stede. Ved standen kunne de som ville ta med seg en verdighetsperle, samt nylaget informasjonsbrosjyre om Kirkelig Ressurssenter og ADAM-postkort. Salg av boken «Trygge rom» ble også gjort fra standen.

2.5 Stabstiltak

Tverrfaglig stab ved Kirkelig Ressurssenter bestod i 2014 av 6 personer fra 15.05. Ved utgangen av året hadde Ressurssenteret 5 fast ansatte i 4,05 årsverk. I tillegg var 2 ansatt i engasjementstilling som utgjør 1.5 årsverk. Staben har oppmerksomhet på at å være en liten stab er sårbart. Samtlige stabsmedlemmer har profesjonsveiledning. En har fullført sin mastergrad i familierapi inneværende år. To er inne i et mastergradsløp innen henholdsvis klinisk sjelesorg og praktisk teologi. Dette vurderes som en styrke for virksomheten og et godt tilbud til den enkelte ansatte.

- Stabsveiledning knyttet til bearbeidende virksomhet **4**
- Stabsveiledning knyttet til den håndterende virksomhet **5**
- Stabsdager, med fokus på fagutvikling og samarbeid **1**

3. STAB

Elisabeth Torp	prest/daglig leder	100 % stilling
Solveig Nielsen	administrasjonskonsulent	80 % stilling
Anne Marie Østhus	diakonifaglig rådgiver	75 % stilling

Lennart Persson	prest/fagperson	100 % stilling
Gaute Brækken	prosjektleder trosopplæring	100 % stilling
Dina Willemse	engasjement adm. rådgiver	100 % stilling fra 01.08.14

Ingunn Holbæk, Gry Stålsett og Tormod Kleiven, stabsveiledere
Abelone Torp og Sofie Ruud Jacobsen, rengjøringsmedarbeidere

4. STYRENDE ORGANER

4.1. Representantskap

Fra Norges KFUK-KFUM:

Adelheid Firing Hvambal
Sunniva Gylver
Øystein Magelssen (vararepresentant)

Fra Diakonissehuset Lovisenberg:

Vidar Haukeland
Marianne Uri Øverland
Berit Hovland (vararepresentant)

Fra Kirkerådet:

Dagrunn Eriksen (nestleder)
Kari Gran Bøe
Ingunn Rinde (vararepresentant)

Fra Norges Kristne Råd:

Arnfinn Løyning (leder)
Karin Thompson
Knut Refsdal (vararepresentant)

4.2. Styret

Solveig Fiske (styreleder)
Bjørn Soknes (nestleder)
Terje Aadne
Stine Kiil Saga
Vetle Karlsen Eide
Ann Midttun (1.varamedlem)
Lars Erik Flatø (2.varamedlem)
Anne Dalen (3.varamedlem)

Fra administrasjonen:

Elisabeth Torp (daglig leder)

4.3. Klagerådet

Arne Willy Dahl
Bente Heibø Modalsli
Elsbet Pilskog